MYNGE. ronuudai proletaarinar, negedegtil

RIAAD-MONGOL
YNEN

hoonoi Komaniis (bolşeviig) Paartiin Buriaad-Mon-
iin Komiteedai, Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed
Respyyblikiin Centraalin Gyisedxexe Komiteedai ba
uzuudai Buriaad-Mongol Soveedai yder byriiin oorgan

№ 114 (2147)
1937 onoi MAIN
21

14-xi ZILEE GARNA.
Ulaan-Yde ◆ BMASSR
Ceentrsojuuziin 19.

SSSR-ei şine Konstituuca bolbol SSSR-ei araduudta byri jixe udxa şanartai baina. Xerbee kapitaliis oronuudai araduudta SSSR-ei Konstituuca bolbol xerxin yiledexii xytelexe prograamiin udxa şanartai baixa jyn gebel, tere xadaa SSSR-ei araduudta edenei temeselei dyn, xyn tyrelxilende sylee olgoxiin froont deerexi edenei ilaltanuudai dyngyydei udxa şanartai baina. Temeselei ba xoxidolnuudai yngerhen zamai eseste, ilaltanuuda ingaa hain yrin tuxai xeleze baigaa eoriin Konstituucatai bolxo geeşe ajatai haixan ba bajartai baina. Jyrnei tylee manai xynyyd soxildohon ba byxedelexein istoorin ilaltanuudii xerxin olzo abhaniii medexede ajatai haixan ba bajartai baina. Manai xynyydei elbegeer adxahan şuhan zygeer xoohon osoogyi, asajaa ygehiinь medexede ajatai haixan bajartai baina. (*I.* Staalin)

aad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Konstituuca tuxai

d-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialiis respyyblikiin Centraalin Gyisedxexe komiteedai Priziidiymei togtoo l

ad-Mongol ASSR-ei Konstituuca tu-
nstituucan komiisiin tyryylegşe ny-
N. JERBAANOVAI elidxel sonosood,
SR-ei Centraalin gyisedxexe Komi-
Preziidiymei togtooxonь:

1. BMASSR-ei CGK-ai Konstituucan komiisiin xyrgehen Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Konstituuciin projeektii haişaaxa ba Buriaad-Mongol ASSR-ei Soveeduudai VII Onso xuralai yzemzede ba batalalgada oruulxa.

2. Soveeduudai VII Onso Xuralai xydelmeriii 1937 onoi ijyyniiin 25-nai yder Ulaan-Yde xotodo daxin yrgelzelyylxe.

BMASSR-ei Centraalin Gyisedxexe Komiteedai tyryylegşe I. DAMPILOON.

BMASSR-ei Centraalin Gyisedxexe Komiteedai sekretaariii tyr orologşo T. ILbjIIN.

Ude, 1937 onoi main 14.

aad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Konstituuciin Komiisaar tyleblegdehen ba Buriaad-Mongol ASSR-ei eduudai VII Onso Xuralai yzemzede oruulxa ba bataluulxiin tula Buriaad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Priziidiymeer haişaagdahan Konstituuciin projeekt

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin

KONSTITUUCA (Yndehen xuuli)

I. BYLEG

Oloniitiin baiguulga

yil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis
ike bolbol rabooçonuud ba tariaaşanuudai socialiis
yn.

il. Buriaad-Mongol ASSR-ei poliitikan yndehen huu-
pomeeşeguudai ba kapitaliistnuudai zasagii una-
proletariaadai diktatuurii temeseze togtoohonoi,
sagai ba orosei imperialiis byrzyaaziin nacionaalin
aa buriaad-mongoloi araizoniii syleelhenei ba na-
kontrrevoliyycii buta soxihonoi aşaar urgan gar-
xizehen, azalşanai depytaadnarai Soveed myn.

il. Buriaad-Mongol ASSR-ei dotorxi byxii zasag bol-
nai depytaadnarai Soveeduudaar bejeledeg, xotiin
nei azalşanai zasag myn.

il. Buriaad-Mongol ASSR-ei ekonoomiken yndehen
bol azaxuin kapitaliis sisteemii usadxaza, yiledbe-
g ba xeregselii ezemdexe engei ymsii halgan bo-
ymiii xyn eksploataacalxa jabadalii ygei xehenei
zahan, yiledberiiin zebseg ba xeregselii ezemdexe
mse ba azalai socialiis sisteeme myn.

il. Buriaal-Mongol ASSR dotorxi socialiis ymse bol-
gebel gyrenei ymsiin foormotoi (arad bygediin zee-
gebel koperatiiv—kolxoozoi ymsiin foormotoi (tus
ozoi ymse, koperatiivai negedelnyydei ymse) baidag

il. Gazar, gazar dotorxi bajalig, uhan, oi modon, za-
faabrikanuud, şaaxtanuud, rydniigyyd, tymer za-
zamai ba agaarzanai traansport, baankanuud xel-
onoi xeregselnyyd, gyrenei emxilehen tomo tomo
lai gazarnuud (sovxoozuud, maşiinatraaktarai staan-
m.) myn tereenşelen komunaalin yiledberiiin ga-
otonuuddaxi ba promiişlin gazarnuuddaxi baira huu-
ond bolbol gyrenei ymse bolxo aradbygediin zee-

il. Kolxoozuudtaxi ba koperatiiv emxinyyddexi
yiledberiiin gazarnuud, amita ba amigyi inven-
kolxoozuudai koperatiiv emxinyydei byteeze gar-
myn nege adali tedenei oloniitiin barilganuud
oozuudai ba koperatiiv emxinyydei oloniitiin, so-
se myn.

ozoi yrxete byxen, kolxoozoi oloniitiin azalhaa ab-
gadana, xydee azalai arteeliiin ustaavai johoor,
edlyyrile, buusaşalarai bagaxan xeheg gazartai,
raigaa xeheg gazar deere eeriingee ymsede baixa
azaltai, huuxa gertei, ed şeme garxa maltai,
ubuntai, xydee azalai zizexen inventaartai baidag

d. Kolxoozuudtaxi ezelere baigaa gazar bolbol tylee-
bolzorgyi edlexeer tedende ygteze, mynxedee be-
edeg baixa.

il. Buriaad-Mongol ASSR dotorxi azalai jyrenxiilen
rmo bolxo socialiis sisteemiiin azaltai negen zerge,
ydelneriii eksplataacaldaggyi aad eeriingee xy-
ndehen bolgoxo togtohon, ymsete tariaaşanai, ma-
ba kustaarnuulai engei ba zizexen azalnuud xuu-
egdedeg baixa.

il. Xydelneri xeze olhon olzo ba neeselgee, huu-
ger toironxi xamahaltiin azalaa, gertexi azal ba
a xeregtei jyymenyydee, xubidaa edeldeg ba xe-
ymenyydee graazdanuudai ymsedee edlexe erxe,
lanuudai eeriin ymsiin zeeriiin yjezalgamzalxa
xuuliaar xamagaalagdadag baixa.

il. Buriaad-Mongol ASSR-ei azalai azabaidal bolbol
ajaligii jixe bolgoxo, azalşanai azamidaralai ba so-
loi xemzeeji xelberiltegyi eedelyylxe, socialiis
rjaalagdaxagyi bejee daangi baidalii bexizyyl-
nei oborooniin şadalii xysetei bolgoxo intereesii

xaraza, gyrenei aradai azalai tysebeer zoxioogdozo xytelegdedeg baixa.

12 zyil. Buriaad-Mongol ASSR dotor xydelmeri bolbol „xydelmeri xedeggyi xyn jyyme edixegyi" gehen priincibei johoor xydelmeri xexe şadaltai grazdaniiin byriiin ujalga ba xyndiin xereg myn.

Buriaad-Mongol ASSR-te bolbol „xyn byrihee şadabariinь xireer, xyn byride xydelmeriinь xireer" gehen socialiizmiin priincib bejelyylegdedeg baixa.

II. BYLEG

Gyrenei baiguulga

13 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike bolbol Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin sostaavta Avtonoomito Respyyblikiin erxeteigeer orono.

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Konstituuciin 14 zyilei ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Konstituuciin 19 zyilei xemzeenyydhee gaduur, Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike bolbol gyrenei zasagii avtonoomito johoor bejelyyldeg baixa.

14 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei byridehen aimaguud: Agiin, Alairai, Bargazanai, Biçyyrei, Booxonoi, Zediin, Jaruuniin, Zaigrain, Zaxaaminai, Kabaanskiin, Xiaagtiin, Muxar-Şiberei, Olьxoonoi, Selengiin, Tarbagatain, Tynxenei, Ulaan-Ononoi, Xoriiin, Exired-Bulagadai, Baauntiin, Xoito-Baigalai ba Buriaad-Mongol ASSR-ei gyrenei zasagai deede oorganda sexe medeltei Ulaan-Yde xoto.

15 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei teritoori bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei zybşeelgyigeer ondoo bolgogdoxo johogyi baixa.

16 zyil. Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin xuulinuud Buriaad-Mongol ASSR-ei teritoori deere gyisedxegdexe johotoi. Buriaad-Mongol ASSR-ei xuuliin Soveed Socialiis Respyyblikiin ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi xuulinuudtai zyrieo xadanь, Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin xuulinuudii dagaxa.

17 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei grazdaniin byxen Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi grazdaniin baixa.

Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin graazdanuud, bişe byxii xolbooto respyyblikenyydei graazdanuud bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei teritoori deere Buriaad Mongol ASSR-ei graazdanuudtai negen adali erxenyydii edledeg baixa.

18 zyil. Zasagai deede oorganuudaar ba gyrenei zasaglalai oorganuudaar bejelyylegdeze Buriaad-Mongol ASSR-ei medelde baixa zyilnyyd:

a) Buriaad-Mongol ASSR-ei Konstituuciі—togtooxo, tereeniii Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Jixedeede Soveedai batalamzada oruulxa ba tereeniii gyisedxexii xinaxa jabadal;

b) Buriaad-Mongol ASSR-ei rajoonuudai xubaariii aimag, xotonuudai xilii togtooxo ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Jixedeede Soveedai batalamzada oruulxa jabadal;

d) Buriaad-Mongol ASSR-ei xuuli gargagaxa jabadal;

c) gyrenei zuram ba graazdanuudai erxenyydii xamagaalan haxixa jabadal;

ç) Buriaad-Mongol ASSR-ei aradai azalai tysebii batalaxa jabadal;

e) Buriaad-Mongol ASSR-ei biydzeedii ba [illegible] jabadal;

f) Soveed Socialiis Respyyblikenyydei [illegible]boonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin gargahan xuulinuudta taaruulan gyrenei ba niutagai nalooь udii, tatabarinuudii ba nalooghoo gaduur olzonuudii togtooxo jabadal;

g) aimaguudai, xotonuudai, somonuudai, byleggydei ba seleeninyydei soveeduudai biydzeedyydei bejelyylelgii udaridaxa jabadal;

h) strasovaani ba neelgiin xeregii udaridaxa jabadal;

i) respyyblikiin medelei promiişlenii, xydee azalai xudaldaanai gazarnuudai ba emxinyydii zasaglaxa jabadal, myn niutagai promiişlennostii udaridaxa jabadal;

j) Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin organuudai medelei yiledberiiin gazarnuudai baidal ba zasaglalgii xinaxa ba azaglaxa jabadal;

k) Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin xuulinuudta taarungaar gazar, gazarai dotorai lajaligund, oi modo ba uhii edlexe zurgaaniii udaridaxa ba xinaxa jabadal;

l) oron huusiin ba komunaalin azaxuji, oron huusiin barilgii xoto ba busa huurin gazarnuudai ejete baidaiii udaridaxa jabadal;

m) xaragui zamai baiguulga, niutagai traansport ba xelxiee xolboonoi xeregii udaridaxa jabadal;

n) xydelmeri tuxai Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin xuulinuudai gyisedxelgii xinaxa;

o) elyyrii xamagaalgiin xeregii udaridaxa jabadal;

e) socialiin tedtemziin xeregii udaridaxa jabadal;

p) exin ba dunda erdem hurguuliiin xeregii udaridaxa deede erdem hurguuliin xeregii xinaxa ba azaglaxa jabadal;

r) Buriaad-Mongol ASSR-ei kyltyyre-begasuulei ba şinzelxii uxaanai emxinyydii ba zurgaanuudii udaridaxa jabadal;

s) Fiziken kyltyyre ba sporiiin xeregii emxilexe ba udaridaxa jabadal;

ş) Buriaad-Mongol ASSR-ei syydei oorganuudii emxidxexe jabadal;

III. BYLEG

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin gyrenei zasagai deede oorganuud

19 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin gyrenei zasagai deede oorgan bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed myn.

20 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Konstituuciin 13 ba 18 daxi zyilnyydei johoor Buriaad-Mongol ASSR-te yberşelegdehen xamag byxii erxenyydii, xerbee ene erxenyyd bolbol Konstituuciin xyseer Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedta toosogdo ygeze bailag. Buriaad-Mongol ASSR-ei oorganuud bolxo: Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei, Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai, Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisariaaduudai kompenteenzede bagtaxagyi baigaa haaны, edlelog baixa johotoi.

21 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei xuuli gargaxa gansaxan oorgan myn bolno

22 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuudaar, hungaltiin ookruguudaar, dyrben zilei bolzoroor hungagdadag baixa, hungaxa noormonь: 6 mingan zonhoo nege depytaad.

23 zyil. Xuuli bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedaar, egeelei olonxi daugaar abtaa haa batalagdaba geze toologdodog baixa.

24 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedaar batalagdahan xuulinuud bolbol buriaad-mongol ba oros

(Yrgelzelelenь 2-doxi niuurta)

Buriaad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Konstituuciin Kamiisaar tyleblegdehen ba Buriaad-Mongol ASSR-ei Soveeduudai VII Onso Xur yzemzede oruulxa ba bataluulxiin tula Buriaad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Priziidiymeer haişaagdahan Konstituuciin proje

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin

KONSTITUUCA (Yndehen xuuli)

YRGELZELEL

xojor xelen deere Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedei Preziidiymei tyryylegşe, sekretaarь xojoroi gar tabilgataigaar niitelegdedeg baixa.

25 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai tyryylegşe ba tereenei xojor orologşii hungadag baixa.

26 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai tyryylegşe bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai zasedaaniii xyteldeg ba tereenei dotoodo zuram baidalii mededeg baixa.

27 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyyd Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymeer zil byri xojor udaa zarlagdan xuraldadag baixa.

Togtoogdohon bolzorhoo gaduur bolxo seesinyyd bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveeedai Preziidiymeer, tereenei eeriin yzemzeer bujuu, Jixedeede Soveedai depytaadnarai gurbanei nege xubiiinь erilteer zarlagdan xuraldaxa johotoi.

28 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei jime sostaavtaigaar hungadag baixa: Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei tyryylegşe, tereenei xojor orologşo, Preziidiymei sekretaarь ba Preziidiymei xojor geşyyn.

29 zyil Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol byxii azal jabuulgiingaa talaar Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedta toosoogoo ygeze baidag baixa.

30 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol:

a) Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyydii zarlan xuralduuldag baixa;

b) Buriaad-Mongol ASSR-ei xuulinuudta tailbari ygedeg, zarliguudii gargadag baixa;

c) aradbygediin asuulga (refereendym) jabuuldag baixa;

ç) Buriaad Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtoolnuud ba zaxiraltanuudii, myn tereşelen Buriaad-Mongol ASSR-ei azalşanai depytaadnarai aimaguudai ba xotiin Soveeduudai togtoomzo ba zaxiraltanuudii, xuulida taarxagyi baigaahanь xysegyi bolgon boliuuldag baixa;

d) Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyydei xoorondoxi zabharai yjede Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşiin uruulhan hanalaar tus tus Aradai Komisaarnarii tuşaalhaanь syleelze ba tomilozo, hyyleerenь Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai batalalgada tabidag baixa;

e) Buriaad-Mongol ASSR-ei xyndete nerenyydii olgodog baixa;

31 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai depytaadnarai byrin etigemzii şalgaxa yzexe johotoi mandaadai Komiisii hungadag baixa.

Mandaadai Komiisiin oruulhan hanalaar, Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol tus tus depytaadnarai byrin etigemzii negen gebel zybşeexe, negen gebel hunguuliinь buruuşaaza şiidxedeg baixa.

32 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol xeregtei geze toolohon sagtaa jamarş asuudalai tuxaida myrdelgiin ba reviinziin (şalgaltiin) komiisanuudii tomildog baixa.

Xamag byxii zurgaanuud ba tuşaaltan xynyyd ene komiisanuudai eriltenyydii gyisedxexe ba tedeende xeregtei materiaal, dokymeentanuudii ygexe ujalgatai baixa.

33 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai depytaad bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai zybşeelgyigeer ba myn Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai seesi ygei zabharai yjede Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei zybşeelgyigeer syydei xariuusalgada xabaaduulagdaxa bujuu aarestada abtaxa johogyi baixa.

34. zyil. Buriaad -Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai byrin etigemziin bolzor yngerxeleer, Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai byrin etigemziin bolzor yngerhenei hyylde xojor harahaa ylyy bişe bolzoroi dotor şine hunguuliii zarladag baixa.

35 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai byrin etigemziin bolzor yngerhen xoino Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol şine hungagdahan Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedhaa Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai şine Preziidiym togtootor byrin etigemzejee bejedee xadagalza baidag baixa.

36 zyil. Şine hungagdahan, Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol tyryyşiin sostaavai Buriaad-Mongol ASSR-ei jixedeede Soveedai Preziidiymeer hunguuli bolhonhoo xoişo negen haralıaa xozom bise bolzoroi dotor zarlagdadag baixa.

37 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei zasagai gazar bolxo Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedii baiguuldag baixa:

IV. BYLEG

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Gyrenei zasagai Oorganuud

38 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin gyrenei zasagai gyisedxexe ba zaxiraxa deedo oorgan bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed myn.

39 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai ymene xariuusalgatai ba tereende toosoogoo ygeze baixa, Buriaad-Mongol ASSR ei Jixedeede Soveedai seesinyydei xoorondoxi zabharai yjede Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei ymene tereende toosoogoo ygeze baixa.

40 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad Mongol ASSR-ei xuulinuudai ba Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool ba zaxiraltanuudai yndehii barimtalan, myn tere xuulinuudai gyisedxelgede zoriuulza togtool zaxiraltanuudii gargadag ba edenei gyisedxelnyydii şalgaza baidag baixa.

41 zyil. Buriaad Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool zaxiraltanuud bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei byxii teritoori deere erxe bişe gyisedxegdedeg baixa.

42 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol:

a) Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisariaaduudai ba eeriingee medelde baidag busad azalai ba sojolbol bosoroloi zargaanuudai xydelmeriii negedyyldeg ba zalaza jabuuldag: niite-xolboonoi ba xolbooto respyyblikenyydei Aradai Komisariaaduudai tyleelegşedei xydelmeriii negedxedeg ba şalgadag baixa;

b) aradai azalai tysebii bejelyylxe jabuulganuudii erxiledeg baixa;

c) Buriaad-Mongol ASSR-ei Respyyblikiin ba niutagai biydzeedii bejelyylxe jabuulganuudii erxildeg baixa;

ç) oloniitiin baidal zuramii xangaxa, gyrenei intereesii xamagaalaxa ba graazdanuudai erxenyydii xamagaalan haxixa talaar jabuulganuudii erxildeg baixa;

d) aimagai ba xotiin azalşanai depytaadnarai Soveeduudai gyisedxexe komiteeduudai xydelmeriii udaridadag ba şalgadag baixa;

43 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol aimagai ba xotiin azalşanai depytaadnarai soveeduudai gyisedxexe komiteeduudai togtool, zaxiraltanuudii xysegyi bolgon boliuulxa, myn aimagai ba xotiin azalşanai depytaadnarai soveeduudai togtool, zaxiraltanuudii zogsooxo erxetei baidag baixa.

Buriaad Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai prikaaz ba instryykcenyydii xysegyi bolgon boliuuldag erxetei baidag baixa.

44 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedaar baiguulagdadag baixa sostaavanь xadaa:

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşe;

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşiin xojor orologşonor;

Buriaad-Mongol ASSR-ei gyrenei tyseblelei komiisiin tyryylegşe;

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnar:
Edicexooloi promiişlennostiin;
Xyngen promiişlennostiin;
Oi modonoi promiişlennostiin;
Gazartariaalangai;
Finaansiin;
Dotoodo xudaldaanai;
Dotoodo xeregei;
Jystiiciin;
Eryylii xamagaalaxa;
Gegeerelei,
Niutagai promiişlennostiin;
Komunaalin azalai;
Sociaalin tedxemziin;
Xargui zamai ypravleeniiin naçaalьnig;
SSSR-ei beledxelnyydei komiteedei tyleelegşe;
Iskyystviin xeregyydii erxilexe ypravleeniiin naçaalьnig;

45 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei zasagai gazar bujuu, Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaar bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai depytaadai zyghee asuun lablahan zyilii abaad baixadaa gurban yderhee ylyy bişe bolzor dotor aman bujuu bişemel xariuuji Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedta ygexe ujalgatai baixa.

46 zyil. Buriaad- Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnar bolbol Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad Mongol ASSR-ei Konstituuciin johoor Buriaad-Mongol ASSR-ei kompeteencede bagtahan, gyrenei zasaglalai halbarinuudii erxiledeg baixa.

47 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnar bolbol xabaatai eeriingee Aradaigaa Komisariaaduudai kompeteenciin xemzeenei dotor, Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Kolboonoi, Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad-Mongol ASSR-ei xuulinuudai, Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi, Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveeduudai togtool zaxiraltanuudai ba Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Aradai Komisariaaduudai prikaaz ha instryykcenyydei yndehii barimtalan, myn tedenei gyisedxelgede zoriuulza, prikaaz ba instryykcenyydii gargadag ba tedeneigee gyisedxelnyydii şalgaza baidag baixa.

48 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisariaaduud bolbol tedeer taalgagdahan gyrenei zasaglalai halbariii, Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai ba myn Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin tere xydelmeriii [illegible] bajhan Aradai Komisariaadai model dere baixa, xytelvemledeg baixa.

V. BYLEG

Gyrenei zasagai niutagai oorganu

49 zyil. Aimaguuddaxi, xotonuuddaxi, posioologuu somonuuddaxi, bylegyyddexi, seleeninyyddexi, (ylyysny xi, dereevenyyddexi,) gyrenei zasagai oorganuud bolbol şanai depytaadnarai Soveeduud myn.

50 zyil. Aimagai, xotiin, posioologoi, somonoi, by selieeniiin azalşanai depytaadnarai Soveeduud bolbol tu aimagai, posioologoi, somonoi, bylegei Selieeniiin, (ylj dereevenei) azalşanaar xojor zilei bolzortoigoor hung dag baixa.

51 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduud (aim xotiin, posioologoi, selieeniiin, somonoi, bylegei) b eeriingee teritoori soo sojol poliitikiin ba azalai baigu udaridadag, niutagai biydzeed togtoodog, medeldee, b zasaglalai oorganuudai azal jabuulgii xytelberiledeg, gy baidal zuramii haxixa jabadalii xangadag, oronoo xama xa oborooniin xyşe şadabariii xysezyylxe jabadalda t dag, xuuli joho haxidag ba graazdanuudai erxii xamag haxidag baixa johotoi.

52 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduud bolbo veed Socialiis Respyyblikiin Xolboonoi, Rosiin Soveed ratiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad-Mongol AS xuuliiin johoor tedende ygtehen erxiin xemzeenei dot toolnuudii batalan abdag ba zaxiraltanuudii gargadag b

53 zyil. Aimaguudai, xotonuudai, posioologuudai, s nuudai, bylegyydei, selieeninyydei azalşanai depytaad Soveeduudai gyisedxexe ba zaxiraxa oorganuud bolbol, Soveeduudaar hungagdahan gyisedxe komiteeduud b ene komiteeduudai sostaav bolbol: tyryylegşe, tereenei logşonor, sekretaarь ba geşyyd baidag baixa.

54 zyil. Somonoi, bylegei, selieeniiin, (ylyysei, d venei) azalşanai depytaadnarai Soveeduudai gyisedxexe b xiraxa oorganuud bolbol bagaşag tosxonuudta, tede s duudaaraa hungagdahan tyryylegşe, tereenei orologşo sekretaarь myn.

55 zyil. Azalşanarai depytaadnarai Soveeduudai, (a gai, xotiin, posioologoi, selieeniiin, somonoi ba bylegei) sedxexe komiteeduud bolbol, azalşanai depytaadnarai xa Soveeduudaigaa ba deede şatiin gyrenei oorganuudai toomzonuudai yndeheer eeriingee teritoori soo kylьty poliitikan ba azalai baiguulgii udaridaxa jabadalii beje deg baixa.

56 zyil. Aimagai azalşanai depytaadnarai Soveed seesinyyd bolbol tedeenei gyisedxexe komiteeduudaa byri zurgaahaa dooşo bişe zarlagdan xuraldadag baixa.

57 zyil. Xotiin, posioologoi, somonoi, bylegei, seliee azalşanai depytaadnarai Soveeduudai seesinyyd bolbol t nei gyisedxexe organuudaar hara byri negenhee dooşo zarlagdan xuraldadag baixa.

58 zyil. Aimagai ba xotiin azalşanai depytaadnara veed bolbol eehediingee seesiin yjede seesiingee xurali telxe tyryylegşe ba sekretaariii hungadag baixa.

59 zyil. Somonoi, bylegei, selieeniiin Soveedai tyry şe bolbol somonoi, bylegei, selieenei Soveedii zarlan duuldag ba tedeenei zasedaaniii xyteldeg baixa.

60 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduudai gyise xe oorganuud bolbol tedeniii hungahan azalşanai depyt narai Soveeduudta ba myn azalşanai depytaadnarai d şatiin Soveedai gyisedxexe oorganda şuud sexe toos ygeze baidag baixa.

61 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduudai d şatiin gyisedxexe komiteeduud bolbol doodo şatiingaa sedxexe komiteeduudai togtool, zaxiraltanuudii xysegyi gon boliuulaxa ba azalşanai depytaadnarai doodo şatiin veeduudai togtool zaxiraltanuudii zogsooxo erxetei b

62 zyil. Azalşanai depytaadnarai deede şatiin S duud bolbol azalşanai depytaadnarai doodo şatiin S duudai ba tedenei gyisedxexe komiteeduudai togtool, raltanuudii xysegyi bolgon boliuulxa erxetei baixa.

63 zyil. Azalşanai depytaadnarai aimagai Sovee bolbol gyisedxexe komiteeduudai dooro dursagdahan syydii baiguuldag baixa;

Gazarai;
Aradai gegeerelei;
Finaansiin;
Dotoodo xudaldaanai;
Elyyrii xamagaalxa;
Sociaalin tedxemziin;
Jyrenxii;
Xargii zamai;
Tyseblelei komiisa:

Gyisedxexe Komiteedai tyryylegşiin dergede ka nuudai seekter, tereenhee gadana, aimagai azalşanai dep dnarai Soveeduud bolbol aimagai azalainь talaar xer baigaa haanь Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Sov Preziidiymei batalalgaar komunaalii ba niutagai promi nostiin xeltesyydii baiguuldag baixa.

64 zyil. Aimagai erxe baidalda taaruulhan Soveed cialiis Respyyblikenyydei Xolbonoi ba Rosiin Soveed Fe tiiv Socialiis Respyyblikiin xuulinuudai yndeheer, Buri Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei batalg gaar, dotoodo xeregei Aradai Komisariaad bolbol azal depytaadnarai aimagai Soveeduudai dergede eeriingee y vleeninuudii baiguuldag baixa.

65 zyil. Aimagai azalşanai depytaadnarai Soveed xeltesyyd bolbol xydelmeri jabuulgiingaa talaar aim

(Yyrgelzelelenь 3 doxi niuurta)

l-Mongol ASSR-ei CGK-ai Konstituuciin Komiisaar tyleblegdehen ba Buriaad-Mongol ASSR-ei Soveeduudai VII Onso Xuraalai
ede oruulxa ba bataluulxiin tula Buriaad Mongol ASSR-ei CGK-ai Priziidiymeer haişaagdahan Konstituuciin projeekt

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyylikiin

KONSTITUUCA (Yndehen xuuli)

YRGELZELEL

epytaadnarai Soveedai ba tereenei gyisedxexe ko-
yn Buriaad- Mongol ASSR-ei tere xydelmeriii er-
n Aradai Komisariaadai medel dooro baidag bai-

1. Xotiin azalşanai depytaadnarai Soveeduud bol-
exe komiteeduudai dooro dursagdahan xeltesyydii
baixa:
Finaansiin;
Komunaalin azalai;
Dotoodo xudaldaanai;
Elyyrii xamagaalxa;
Aradai gegeerelei;
Sociaalin tedxemziin;
Jyrenxii;
Tyseblexe komiisa;
ixexe komiteedai tyryylegşiin dergede kaadra-
ter ba eneenhee gadana, xotiin promiişlennostiiin
xotodoxi ba xotoşadarai azalaiпь talaar xereg-
iaanь: niutagai promiişlennostiin; gazarai xelte-
iuldag baixa.
. Xotiin azalşanai depytaadnarai Soveeduudai
olbol xydelmeri jabuulgiingaa talaar xotiin azal-
aadnarai Soveedai ba tereenei gyisedxexe komi-
tere xydelmeriii erxilze baihan aimagai azalşa-
inarai Soveedai medel doro baidag baixa.
Ulaan- Yde xotiin azalşanai depytaadnarai So-
syyd bolbol xydelmeri jabuulgiingaa talaar şuud
Ydiin azalşanai depytaadnarai Soveedai ba te-
dxexe komiteedai, myn Buriaad-Mongol ASSR-ei
eri erxilze baihan Aradai Komisariaaadai medel
g baixa.

VI. BYLEG

l-Mongol Avtonoomito Soveed aliis Respyyblikiin biydzeed

. Buriaad-Mongol ASSR-ei biydzeedii Buriaad-
SR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed zoxioodog ba
igol ASSR-ei Jixedeede Soveedai batalamzada
xa.
l-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedaar batalag-
iad Mongol ASSR-ei biydzeed bolbol bygedeniil-
mzede niitelen tunxaglagdadag baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveed bol-
dei komiisii hungadag ba ene komiisanь Buriaad-
SR-ei biydzeedei tuxai eeriingee tobşo hanamzii
Soveedta elidxedeg baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei biydzeedei gyisedxel-
ısoon bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede
batalagdadag ba bygedeniitiin mederemzede nii-
glagdadag baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei biydzeedyydte, niuta-
, xotiin, posioologoi, bylegei, somonoi, selieeniiin
i biydzeedyydte niutagai azalai olzonuud ba te-
oori deere xuriaagdahan gyrenei olzonuudhaa
bi, myn tereşelen niutagai naloog ba tatabari-
gonuud Soveed Socialiis Respyyblikenyydei xol-
Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin
algaar togtoogdohon xemzeegeer oruulagdadag

VII. BYLEG

Syyd ba prokuratuura

. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis
e dotor zyb-ynen şyylte bolbol Buriaad-Mongol
xedeede syydeer, Aradai syydyydeer, myn Soveed
espyyblikenyydei Xolboonoi Jixedeede Soveedai
baiguulagdahan Soveed Socialiis Respyyblike-
lboonoi tuskai syydyydeer bejelyylegdedeg baixa.
. Xuuliaar tuskai togtoogdohon uşarnuudhaa ga-
syydyydei xereg şyyxe jabadalanь aradai zase-
xamaadalgataigaar jabuulagdadag baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Syyd bol-
d-Mongol ASSR-ei Syydei deede oorgan myn. Bu-
ol ASSR-ei Jixedeede Syydte, Buriaad-Mongol
yxii Syydei oorganuudai jabuulgii xinaxa jaba-
gdadag baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Syyd bolbol
ngol ASSR-ei Jixedeede Soveedaar taban zilei bol-
gagdadag baixa.
. Aradai syydyyd bolbol niite bygediin, sexe ba
uuliin erxii yndehe bolgozo niuusa hungaltiin
agai graazdanuudaar gurban zilei bolzoroor hun-
baixa.
. Buriaad-Mongol ASSR-ei dotor syydei jabuulga
xiinь Buriaad-Mongol zontoi aimaguudta Buriaad-
len deere, olonxinь oros zontoi aimaguudta oros
e ba Buriaad-Mongol ASSR-ei syydei centraalin
dta buriaad-mongol ba oros xelen xojor deere xy-
tus xele medexegyi xynyydii orşuulagşaar dam-
iregiinь materiaaltai xysed tanilsuulxa jabadalii
a myn tereşelen syyd deere tyrelxi xeleeree xelexe
ngadag baixa.
. Xereg şyyze yzexe jabadal bolbol Buriaad-Mon-
-ei byxii syydyydte, xerbee xuuliaar togtoogdohon
rlalgiin ygei baibalanь neemel baidag baixa, iime-
gdegşede ymeeryylxe erxiinь xangaxa johotoi.
. Sydьjaanar bolbol bejee daahan ba imagta xuu-
liiin medel doro baixa.

81 zyil. Byxii aradai Komisariaaduudai ba tedenei medel doro baihan zurgaanuud bolon, tusxai tuşaaltan ba tereşelen graazdanuudai zyghee xuuliii narin nigtaar gyisedxexe jabadalii xinaxa deede xinalta bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei teritoori deere şuud sexe Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi prokurooroor, myn Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin prokurooroor ba Buriaad-Mongol ASSR-ei prokurooroor damzuulan bejelyylegdedeg baixa

82 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei prokuroor bolbol Soveed Socialiis Respyyblikiin Xolboonoi prokurooroor taban zilei bolzoroor tomilogdodog baixa.

83 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei aimaguudai ba xotiin prokuroornuud bolbol Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi prokurooroi batalamzataigaar, Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Prokurooroor taban zilei bolzoroor tomilogdodog baixa.

84 zyil. Prokutatuuriin oorganuud bolbol niutagai jamarş oorganuudai xamaarxal ygeigeer, imagta Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin prokurooroi medel doro baiza eeriingee daahan yyrgii bejelyyldeg baixa.

VIII. BYLEG

Graazdanuudai gol yndehen erxe ba ujalganuud

85 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin graazdanuud bolbol xydelmeri xexe erxetei, tere xadaa xehen xydelmeriiingee too ba şanarai zergeer tyleg-dexe, garaantitai xydelmeri abdag erxetei baixa.

Xydelmeri xexe erxe bolbol arad niitiin azalai socialiis emxilgeer, soveed bylgemei yiledberilelgiin xysenyydei xelberşegyi urgaltaar, azalai kriizisyydei garxa argii zailuulhan jabadalaar ba xydelmerigyidelgii usadxahan baidalaar xangagdadag baixa.

86 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuud bolbol amaraltiin erxetei baixa,

Amaraltiin erxe bolbol, ton olonxi rabooçonuudai xydelmeriiin yderii doloon çaas boltor bogonidxaxa jabadalaar, rabooçonuud ba albanxaagşadta xydelmeriiin xylehe tylelgeteigeer zil byriin amaralta togtooxo jabadalaar, azalşaniii bailgaza amaruulxa sanotoori, amaraltiin ger, klyyb, zergiin gazaruudii yrgeneer olgozo yxe jabadalaar xangagdadag baixa.

87 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuud bolbol ytelxe nahandaa, myn ybeşende nerbegdexe bujuu azal xexe şadalaa geexe uşar toxieoldobolonь zeeriiin tedxemzeer xangagdadag baixa.

Ene erxe bolbol, rabooçonuud ba albanxaagşadii gyrenei zeerleer batalan xamagaalxa sociaalin straxovaaniii yrgeneer xygzyylxe jabadalaar, azalşanda tyleehegyi emnelgiin tuhalamza yzyylxe jabadalaar kyroortiin gazarnuudii azalşanai xereglelde yrgeneer olgozo yxe jabadalaar xangagdadag baixa.

88 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuud bolbol, erdem hurxa erxetei baixa.

Ene erxe bolbol niite bygediin ujalgatai exin hurgalgaar, deede hurguulinuudii orolsuulan tyleehegyigeer hurgaxa jabadalaar, deede hurguuliiin hurgagşadai ton olonxiii gyrenei stipeendieer xangaxa sisteemeer, hurguulinuudta tyrelxi xelen deere hurgaxa jabadalaar, zavooduud, sovxoozuud, maşiinatraaktorai staancanuud ba kolxoozuudta azalşaniij yiledberiiin, teexnikiin, agronoomiin ba zooteexnikiin xeregte tyleehegyi hurgaxa jabadalii emxidxeze xangagdadag baixa.

89 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-te bolbol exener zondo azalai, gyrenei, sojolbolbosoroloi ba niite poliitikiin baidalai alі byxii talaar ereşyyltei adali erxenyyd olgogdodog baixa.

Exenernyydei ene erxenyydii bejelyylen edlexe arganь xadaa, exenernyydte bolbol ereşyydtei adali xydelmeri xexe erxe, xydelmeriiin xylehe ba amaralta abxa erxe, sociaalin straxovaani ba erdem huralgiin erxenyydii olgoxo jabadalaar, exe ba nilxanuudai intereesii xamagaalxa gyrenei xamagaalgaar, narailxa exenernyydte abza baihan xylehiinь tylelgeteigeer amaralta ygexe jabadalaar, tyrelgiin ger, bagaşuudai jaasli ba seserligei olon yrgen gazarnuudaar xangagdadag baixa.

90 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuud bolbol, tedenei yndehe jahaaba raasiin ilgaa xamaagyi, azalai, gyrenei, sojolbolbosoroloi ba niite poliitikiin byxii baidalnuudai talaar teb tegşe erxetei baixanь xubilgaşagyi xuuli joho myn.

Yndehenei ba raasiin ilgaa barimtalza jamar negen eli bujuu dalda johoor graazdanuudai erxii xizaarlaxa bujuu, ali eli bujuu dalda yr ylyy erxetei bolgoxo jabadal ba myn tere mete raasin bujuu yndehenei imagta onso zyilii bujuu yhee xoro ba bahamzalxa jabadalii nomlohon ali byxii nomlol bolbol xuuliaar saazalagdan xorigdodog baixa.

91 zyil. Graazdanuudai sedxelei sylee xangaxiin zorilgoor Buriaad-Mongol ASSR-ei dotor syme ceerkov ba şazanai zurgaanuud bolbol gyrenjee tusagaarlagdahan ba hurguuli bolbol syme-ceerkovhee ba şazanai zurgaanuudhaa tusagaarlagdahan baina. Şazan myrgelei joholol yiledxe sylee ba şazaniii esergyysexe propagaandiin sylee bolbol graazdaniiin byxenei sylee myn, geze toogdodog bai

92 zyil. Azalşanai intereeste zo aliis baidalii bexizyylxiin zorilgoor Buriaad R-ei graazdanuudta:

a) Ygiin sylee;
b) Keblelei sylee;
c) Suglaa ba miitinganyydei sy

gudanxiin zagsaal ba dorolsiaaeaiudaisyle
liaar garaantitai baidag baixa.

Graazdanuudai ene erxenyyd bolbol, tipograafinuud, saarhanai zapaas, niitiin ger, baişan, gudamza, xelxiee xolboonoi xeregselnyyd ba ene erxenyydii bejelyylxe jabadalda zailaşagyi xeregtei zeeri xogşoloi busa uşar baidalnuudii azalşan ba tedenei emxinyydte olgozo ygexe jabadalaar xangagdadag baixa.

93 zyil. Azalşanai intereeste zoxilduulan, arad maassiin emxilelgiin zorig xeşeel ba poliitikan edibxiii xygzyylxiin zorilgoor, profesionaalin eblelnyyd (profsojuuznuud), koperatiivai negedelnyyd, zaluuşuulai emxinyyd, spoorta ba oboroniin emxinyyd, sojolbolbosoroloi, teexnike ba şinzelxii uxaanai bylgemyyd zergiin niitiin emxinyydte negedexe erxii ba myn rabooço angi ba busad azalşanai dundaxaa garhan ylemze edibxitei ba uşar haitar medexe graazdanuud bolbol, socialiis baidalii xygzyylxe ba bexizyylxiin tylee temesexe temeselde azalşanai tyryy otriaad bolzo jabxa ba azalşanai niitiinş gyreneiş byxe emxinyydtei udaridaxa gol xysen bolxo Byxexolboonoi Komuniis (bolьşeviiguudai) paarti bolzo negededeg erxii Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuudta olgon xangadag baixa.

94 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuud bolbol bejedee xaldaaxagyi baidalaar xangagdadag baixa.

Syydei togtool bujuu prokurooroi eşe zybşeelgyigeer xenş atagai aarestada abtaxa johogyi.

95 zyil. Graazdanuudai oron huusada xaldaza bolxogyi baidal ba bişeg zaxidalnuudai niuusa bolbol xuuliaar xamagaalagdadag baixa.

96 zyil. Buriaad-Mongol ASSR bolbol, azalşanai intereesii xamagaalxiin tylee bujuu, şinzelxii uxaanai azal jabuulgiin bujuu ali yndehenei sylee olxo temeselei tylee xaşagdan myrdegdeze baigaa gadaadiin graazdanuudta xorgon huuxa erxe olgodog baixa.

97 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei grazdaniiin byxen Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi, Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin ba Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Konstituucii barimtalan haxiza jabxa, xuulinuudiinь gyisedxexe, xydelmeriiin discipliine haxixa, niitiin yyrgede şudargaar xandaxa, socialiis olonoi baidalai zuramii xyndelxe ujalgatai baixa.

98 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei grazdaniiin byxen, soveed baidalai ariuun ba oiroo xyrgegdeşegyi huuri bolxo, exe oronoi bajalig ba xyse şadalai yndehen bolxo, byxii azalşanai şanga şadaltai ba bolboson baidalai yndehe bolxo oloniitiin, socialiis ymsii xadagalan haxiza bexizyylxe ujalgatai baixa.

Oloniitiin, socialiis ymsede xaldaza gar xyrehen xynyyd bolbol aradai daisan myn.

99 zyil. Niite bygediin seregei alban bolbol xuuli joho myn.

Rabooço-Tariaaşanai Ulaan Aarmida seregei alba xexe jabadal bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdanuudai xyndete ujalga myn

100 zyil. Exe oronoo xamagaalxa jabadal bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei graazdaniini byxenei ariuun ujalga myn. Exe orondoo urbaxa jabadal: şaxaa tangarigaa ebdeze, daisanai talada orxo, gyrenei seregei xyse şadalda xoxidol xexe şpionaaz yiledexe jabadalnuud bolbol tuilai xyşer xoroto yilenyydte toologdozo, xuuliiin ton şanga xatuugaar saazalagdadag baixa.

IX. BYLEG

Hunguuliiin sesteeme

101 zyil. Azalşanai depytaadnarai byxii Soveeduudta: Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedta aimaguudai, xotonuudai, somonuudai, bylegyydei, selieenyydei dereevenyydei, ylyysnyydei) azalşanai depytaadnarai Soveeduudta depytaadnarii hungaxa jabadal bolbol bygede niitiin, tegşe ba sexe hunguuliiin erxiin yndehii barimtalan, niuusa hungaltiin johoor hungagşadaar yiledegdexe johotoi.

102 zyil. Depytaadnarii hungaxa jabadal bolbol bygedeniitiin baixa johotoi: uxaangyi xynyyd ba hunguuliiingaa erxii syydeer xahagdahan xynyydhee bişe 18 naha xyrehen, Buriaad Mongol ASSR-ei byxii graazdanuud bolbol raasa ba yndehenei ilgaa şazan şytelge, erdem hurguuliiin ceenze tybxinehen huudal, sociaalin ug garabal, zeeri şadalai zerge ba yngerhen sagai azal jabuulga xamaagyi, depytaadnarai hunguulida orolsoxo ba hungagdaxa erxetei baixa.

103 zyil. Depytaadnarii hungaxa jabadal bolbol tegşe baixa johotoi: grazdaniiin byxen nege-nege duunai erxetei baixa; byxii graazdanuud hungaltada tegşe erxiin yndeheer xabaadadag baixa.

104 zyil. Exenernyyd bolbol ereşyyltei adali hungaxa ba hungagdaxa erxetei baixa.

105 zyil. Ulaan Aarmida alba xeze baihan graazdanuud bolbol byxii graazdanuudtai adali hungaxa ba hungagdaxa erxetei baixa.

106 zyil. Depytaadnarii hungaxa jabadal bolbol sexe baixa johotoi: somonoi ba xotiin azalşanai depytaadnarai Soveedhaa exileed Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedta xyrter, azalşanai depytaadnarai byxii Soveeduudai hunguuli bolbol, sexe hunguuliiin johoor graazdanuudaar şuud sexe yiledegdedeg baixa.

107 zyil. Depytaadnarii hungaxa hungalta bolbol niuusa baixa johotoi.

(Yrgelzelelenь 4-dexi niuurta)

Buriaad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Konstituuciin Komiisaar tyleblegdehen ba Buriaad-Mongol ASSR-eiSoveeduudai VII Onso Xuralai yzemzede oruulxa ba bataluulxiin tula Buriaad-Mongol ASSR-ei CGK-ai Priziidiymeer haişaagdahan Konstituuciin projeekt

Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Sosialiis Respyyblikiin
KONSTITUUCA (Yndehen xuuli)

TYGESXEL

108 zyil. Buriaad-Mongol ASSR-ei azalşanai depytaadnarai Soveeduudai hunguuli bolbol hungaltiin ookruguudaar iimee noormeor yiledegdedeg baixa gebel:

Aimagai Soveedta aimagai jixe bagiin xemzeegeer 50 haa dooşo bişe ba 1,500 haa deeşe bişe zonhoo nege depytaad;

Xotiin Soveedta xotiin jixe bagiin xemzeegeer 100-haa dooşo bişe ba 1000-haa deeşe bişe zonhoo nege depytaad;

Somonoi, bylegei, selieeniiin Soveedta, somonoi, bylegei, selieeniiin Soveedai azal jabuulgiin rajoonoi jixe bagiin xemzeegeer 50-haa dooşo bişe 250-haa deeşe bişe zonhoo nege depytaad;

Aimagai, xotiin, posioolkiin, selieeniiin azalşanai depytaadnarai Soveed byriiin hungaltiin noormonuud bolbol ene zyilde zaagdahan hungaltiin noormonuudai xemzee dotor, „Buriaad-Mongol ASSR-ei azalşanai depytaadnarai Soveeduudta hungaxa hunguuli tuxai dyrimeer" togtoogdodog baixa.

109 zyil. Kandidaadnar bolbol hunguuli bolxodo hungaltiin ookruguudaar tabigdadag baixa.

Kandidaaduudii tabixa erxii oloniitiin emxinyyd ba azalşanai bylgemyydte: komuniis paartiin emxinyydte, profesionaalin eblelnyydte, koperatiivuudta, zaluuşuulai emxinyydte, sojolbolbosoroloi bylgemyydte olgogdon xangagdadag baixa.

110 zyil. Depytaad byxen eeriingee xydelmeriiin tuxai ba azalşanai depytaadnarai Soveedai xydelmeriiin tuxai hungagşadaigaa urda toosoo elidxelee ygeze baidag ba xuuliiin zuramaar togtoogdohon johii barimtalan hungagşadai olonxiiin şiidxeberieer xezeeş bolbol duudagdan busaag daza boldog baixa.

X. BYLEG

Geerb, tug, niislel

111 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin gyrenei geerb bolbol Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin gyrenei geerb myn, ene xadaa ulaan foon deere koolosoor xyrieelhen naranai tujaan dunda, xereeslen, bariuuliinь dooşoнь xaruulza altaar zurahan alxa xaduur xojoroi zurag, „RSFSR ba Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtii!" geze oros ba buriaad-mongol xelen deere bişehen bişegtei baixa, baha „RSFSR" gehen bişegei dooguur baga xemzeenei ysegeer Buriaad-Mongol ASSR geze oros ba buriaad-mongol xelen deere bişehen nemeltetei baixa.

112 zyil. „Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin gyrenei tug bolbol Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin gyrenei tug myn, ene xadaa ulaan byd aad eşe taliingaa deede bulanda „RSFSR" geze oros ba buriaad-mongol xelen deere altaar bişehen ysegyydtei baixa, baha „RSFSR" gehen bişegei dooguur baga xemzeenei ysegeer „Buriaad-Mongol ASSR" geze oros ba buriaad-mongol xelen deere bişehen nemeltetei baixa.

113 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin niislelenь bolbol Ulaan-Yde xoto baixa.

XI. BYLEG

Konstituucii ooreşelen xubilgaxa zuram

114 zyil. Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Konstituucii ooreşelen xubilgaxa jabadal bolbol zybxen Buriaad-Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai geşyydei gurbanai xojor xubihaa dooşo bişe, olonxiin duugaar abtahan Buriaad - Mongol ASSR-ei Jixedeede Soveedai togtooloor, Rosiin Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikiin Jixedeede Soveedai batalalgataigaar yiledegdedeg baixa johotoi.

Badaran xygzeze baigaa Buriaad oronoi Konstituuca

Manai gezeetiin mynээderei noomerto Buriaad-Mongol Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Konstituuciin projeekt tolilogdobo. Ene bolbol manai Buriaad-Mongol orondaxi byxii araduudai socialiis zamaar xygzexe jabadalai onso şuxala udxaşanartai dokymeent myn. Ene Kostituuciin projeekt dotor buriaad-mongol arad zonoi dabaza yngerhen zamai ilaltanuud tobşo ba todorxoigoor tolilogdohon baina.

Ene Konstituuciin projeektiin 2-doxi zyilde:

„B-M. A. S. S. R-ei poliitikan yndehe huuri bolbol pomeşeguudai ba kapitaliistnuudai zasagii unagaahanai, proletariaadai diktatuurii temeseze togtoohonoi, xaanta zasagai ba orosoi imperialiis byrzyaaziin nacionaalin daralaitahaa Buriaad-Mongoloi arad zoniii syleelhenei, nacionaliis koontr-revoliyycii butasoxihonoi aşaar urgan garhan ba bexizehen azalşanai depytaadnarai Soveeduud myn,"—gehen baina.

Eneexen tobşo zyil dotor socialiis Buriaad-Mongol orondaxi araduudai tyyxete jixe temeselei istooriii ton todorxoigoor xelegdehen baina. Buriaad Mongoloi xydelmerişen ba azalşa tariaaşan araduud bolbol Orosoi revoliyycen proletariaadai tuhalamzaar bolьşeviig paartiiin ba tereenei voozdinor bolxo Leenin Staalin xojoroi onso mergen udaridalgiin aşaar kapitaliis anginuudai zasagii unagaaza, proletariaadai diktatuurii togtoozo, nacionaliis kooutrrevoliyycii butasoxizo, socialiis baidal zuramii baiguulza ulam bata bexir bolgozo, sengeleg xyxiyy baidalaa manduulza baigaaşanь bygedede medeeze.

1917 onoi Oktiaabriiin socialiis revoliyyciin hyyleer dariixan (nojaabriiin 15-da) Leenin-Staalin xojoroi gar tabilgataigaar tunxaglagdahan deklaraaca dotor:

„1. Oros orondoxi araduudai tegşe baidal ba syveeren erxe. 2. Oros orondoxi araduudai taharaxa ba bejee daahan gyren baiguulxa xyrter syleeteigeer eeriingee baidalii zoxiooxo erxe,"—poliitikiin yndehe huurida tabigdaza baina gehen baixa jym.

Imagtal Leenin Staalin xojoroi yndehetenei tuxai asuudalii iimeer tabihanai aşaar; imagtal ene Leenin-Staalinai naclonaalin poliitikii zybeer bejelyylhenei aşaar manai Buriaad-Mongol orondoxi araduud SSSR-ei olon yndehetentei negen xamta, axadyygi nairamdalii bexizyylen, socialiizmii bodotoor bejelyyle, sengeleg zargaltai baidalaa ilaltataigaar zoxioozo baina.

Buriaad-Mongoloi azalşan araduud bolbol xaanta zasagai daralalta kapitaliist bajaşuulai mylzelgehee exileed, xarjas sagaan deermeşen Kolçaag, Simioonovton ba xariiin interveentnyydei xatuu şanga xaşalta doromzolgo byxenii xezeede martaxagyi baixa. Xarareaakcan Kolçaag Semioonovton ba Japoonoi interveentnyydii butasoxizo Buriaad-Mongolii syleelxe jabadal bolbol imagta bolьşeviig paarti ba tereenei aguu jixe voozdь nyxer Staalinai tyleblehen tyseeeer, udaridahan emxilehen temeseleer bejelyylegdehen baixa jym.

Buriaad-Mongoloi azalşan araduud bolbol koontr-revoliyycen nacionaliistnuud ba faanmongoliistnuudai xoroto jabadal ba Buriaad oroniii Japoonoi imperialiistnuudta xudaldaxiin tulada 1919-20 onoi yjede Dauuri deere zasag baiguulza, Japoon Semioonovtan ba baroon Yngeern, Tabxaijavtaniii tuxiraza baihaniii xezeede martaxagyi baina Ene koontr-revoliyycen nacionaaliistnuudii butasoxihonoi aşaar urgan garhan ba bexizehen Soveeduud bolbol manai buriaad-mongol arad zoniii socialiis zamda oruulhan tulada ene Konstituuciin projeektiin 2 doxi zyil dotor ton zyitei durdagdahan baixa jym.

B. M. A. S. S. R.-ei Konstituuciin projeekt bolbol Buriaad-Mongol orondoxi grazdaanuudai xamag byxii erxenyydii byrimyhen sogsolon tolilhon istoorin dokymeent myn. *„Kolxoozuudai ezeleze baigşa gazar bolbol tyleehegyi ba bolzorgyi edlexeer tedende ygteze mynxedee bexizyylegdedeg baixa."*—gehen zyil ba azalşanai azal xexe erxe, amaraxa erxe, tedxegdexe erxe, erdem surxa erxe, exenerei erxe bolon ygiin sylee, xeblelei sylee, suglaa miitingnyydei sylee, gudamziin zagsaal ba demonstraasanuudai sylegexe zerge bişe busa erxe syleenyyd ba ujalganuud bolbol Buriaad-Mongoloi grazdaniin byxenei edlexe erxe sylbenyyd myn ba azalşan aradai xeden yjehee xoişo hanaza xyseze jabahan xyselengei bodoto baidal deere bejelyylegdehen jabadal myn baina. Iime yrgen erxe sylee gedeg jamarş kapitaliis bujuu faşiis orondo ygei ba baizaş şadaxagyi baina. Xargis kapitaliis oronuudta azalşan xadaa jamarş erxe sylegyi, tuilai xynde baidalda orozo jadaran zydereze baina.

Ene tolilogdozo, BMASSR-ei Konstituuciin projeekt bolbol niitebygede aradai yrgen zybleende zoriuulagdaba. Uşar iimiin tulada BMASSR-ei azalşan byxen, grazdaniin byxen ene projeektii zyblen xelsexe jabadalda ton jixe edibxiteigeer xabaadalsaxa johotoi. Ene zybleende xabaadagşa azalşan byxen eehedtingee hanamza duradxalnuudii ba nemeltenyydii ygexe xizaarlaşagyi erxetei baina Iime yrgen demokratiizm gedeg jamarş kapitaliis bujuu faşiis orondo ygei ba baizaş şadaxagyi jym.

Gadaadiin daisanuud untanagyi. Faşiis Germaani ba Itaali, imperialiis Japoon gedegyyd bolbol SSSR-ii dobtolxo dainiii beledxeze baina. Dotoodiin daisanuud duuhaagyi. Kontr-revoliyycen Troocko-zinoovьjevtanai baandiin ylegdelnyyd baruunai şaara şabxaruunuud ba kontr-revoliyycen nacionaliistnuudai ylegdelnyyd bolbol Japoonoi impereliistnuudai ba Germaaniiin Eaşiistnuudai tagnuul ageentnuud bolzo, şpionaaz, diveersi ba xorololgo xaradalgiin muuxai gutamşag yilesii jabuulza baina. Uşar tiimiin tula ene Konstituuciin projeektii niitebygedeer zyblen xelsexe jabadal bolbol azalşan arad byxenei angiin revoliyycen heremzii ulam xursadxaxa johotoi.

Manai SSSR bolbol angigyi socialiis bylgemii baiguulxa xojordugaar tabanzilei tysebii amzaltataigaar gyisedxexe oirotozo gurbadugaar azaxuin zarim halbarinuud—azayiledberi ba traansport gyisedxeze, tabanzilei tysebii zoxiooxo jabadalii exilze baina Uşar tiimiin tula ene projeektii niite len xelsexe jaba niitiin azal yilec ziaazmii ulam ji dan, udaarnigşalg nov meetodii aza halbarinuud deer heer xygzyylxe j

ISPAANIDAXI FROONTNUUD DEERE

(TASS-iin medeesel-nyydhee)

Main 17-oi yder Biskaajiin froont deere respyyblikiinxinei seregyyd aviaaciin tuhalamza doro jabaza yimyyleeşenei poziicii ataakalaba. Yimyyleeşen jixe geegdel yzehen baina.

Baaskiin zasagai medyylelgiin johoor, respyyblikiinxinei jabagan sereg bolbol xyseteixen koontrataaka xeheneigee hyyleer, Bilьbaaodo zyyn talahaanь orohon zamii xaahan Iskaargi xadii daxin ezelebe.

Yimyyleeşen Bilьbaaohoo xoino baigaa Myngiiju orohon xargiigaar dobtoloxii oroldozo baina.

Main 16 da Bilьbaao deere azanaxan baigaa. Respyyblikiinxinei zeniit pylimioodoi buudalgaar yimyyleeşenei samolioooduud yldegdehen baina.

Gipyskaao rajoondo respyyblikiinxin yimyylenşenei ataakii gederge soxibo.

Yimyyleeşenei xojor samolioooduud buuduulza unaa: negeniinь Nafaraatede oiroxon, nygeedenь Vitoriii deere baigaa Lakyyagai aeerodroom şadar unahan baina.

Santandeerai froont deere Esminoosa de Brisila rajoondo yimyyleeşenei ataaka soxiuulaa. Yimyyleeşenei ataaka myn Astyyriiin froont deere soxiuulhan baina.

Respyyblikiinxid Lioonai rajoon deere 10 kilomeetr uragşaa dabxiza, Lilьoo huuriniii ezeleze baina. Yimyyleeşen aldahan poziicaa busaaxiin tulada, xeden udaa ataakalaad, yregyigeer suxarihan baina.

Main 16-nai yder centraalin froontiin byxii uçaastoguud deere artileeriin ba buugai buudaldaanuud boloo. Yimyyleeşenei laagerhaa xeden olon soldaad respyyblikiinxinei talada orohon baina.

Xojor poojzd Biskaain froont elьgeegdee

ilz. 17 (TASS). Espaanь stviin Gibraltaarhaa menei johoor, main 16-nai ltaaliin taanknuudii şirejor poojezdnuud Biskaaont deerexi yimyyleeşenxesiraahaa elьgeegdehen

Ispaaniiin şine zasag emxidxexe tuxai xelelseen

Vanleesi 17 (TASS). Ispaaniiin şine zasag emxidxexehee Laarga kobalьjeero arsaba.

Laarga Kabalьjeeriin şine zasag emxidxexehee arsahanai udaa, ysegelder ydeşelen prezideent Asanьjaa bolbol paartiin liidernyydii daxin duudahan baina. Prijeeto, Xiraalь, Nagriiin, Lamoneeda, Xooze Diaas, Kemanees, Martinees Barriio gegşed Asanьjaatai uulzaba.

Ispaaniiin zasag emxidxexii Negriiinde daalgagdaba

Pariiz. 17 (TASS). Gavaas aagenstviin medeesehenei johoor, ispaaniiin şine zasag emxidxexii Xyaan Negriiinde (socialiist) daalgagdahan baina. Negriiin bolbol Laargo Kabalьjeeriin zasagta finaansiin miniistrei tuşaalii ezeleze baihan baina.

NEGRIIIN ŞINE ZASAG EMXIDXEBE

Pariiz. 17 (TASS). Gavaas aagenstviin Valeensihaa medeesehenei johoor, ysegelder Negriiin bolbol doro zaagdahan sostaavtaigaar şine zasag emxidxebe.

Premjeer, myn finaansiin ba aradai azaxuin miniistr Negriiin (socialiist, eneenei urda tee finaansiin miniistr baihan).

Gadaada xeregei miniistr Xiraalь („respyyblikan zyynei" geşyyn, eneenei urda tee portfeelьgyi miniistr baihan).

Oborooniin miniistr Prijeeto (socialiist, eneenei urda tee dalain floodai ba aviaaciin miniistr baihan).

Jystiiciin miniistr Iryyxo (baaskiin nacionaliist, eneenei urda tee portfeelьgyi miniistr baihan).

Dotoodo xeregei miniistr Sygasagaitiia (socialiist).

Gegeerelei ba elyyrii xamagaalalgiin miniistr Ernaadees (komuniist, eneenei urda tee gegeerelei miniistr baihan).

Gazar tariaalangai miniistr Yriibe (komuniist, eneenei urda tee enel tuşaalaa ezeleze baihan).

Niitiin xydelmerinyydei ba zam xarilsaanai miniistr Rioos („respyyblikan sojuuzai" geşyyn, eneenei urda tee zam xarilsaanai miniistr baihan).

Sociaalin tedxemziin miniistr Ajgyaade („kataloniiin zyynei" geşyyn, eneenei urda tee partfeelьgyi miniistr baihan).

Iigeed baixadaa, eneenei urda teexi kabineedta orohon 18 miniistrnyydei orondo, 8 miniistrtei zasag emxidxegdebe. Kabalьjeeriin xasagta 8 miniistrnyyd xabaadahan baigaa.

Ene şine kabineedta gurban socialiist, xojor komuniist, „respyyblikan zyynei" nege tyleelegşe, „respyyblikan sojuuzhaa"—negen, „kataloniiin zyynhee"—negen, baaskiin nacionaliistnuudhaa negen tyleelegşe orohon baina. Aradai froontodo negedenen, antifaşiis paartinuud ene zasagta xabaadahan baina.

Propagaandiin miniisteerstvo bolbol gadaada xeregei miniisteerstviin departnameenta bolzo oroxo baina.

Fraanciin mynicipaalin azaljabuulagşad busaba

Fraanciin mynicipaalin azaljabuulagşad; Seeni n departaamentiin generaalin soveedai prezideent Mordaan, departaamentiin Soveedai viice-prezideentnyyd Teiaar ba Boos gegşed xeden xonogto Moskvaala ailşalaza baihan baina. Edener bolbol Moskvaahaa mordoxiingoo urda TASS-iin xydelmerilegşedtei uulzaza, Soveed Xolboonoi niislel tuxai xeerehen baina.

Edener bolbol Moskvaahaa mordood, Kiijev xyreze, Pariizada bolxo ulasxoorondiin viistavkada delegaacii elьgeexe uriaalii Kiijevei gorsoveedto bariuulxa baina.

(TASS)

YIMYYLEEŞEN VALEENSII BOOMBODOBO

Bariiz, 15 (TASS). Mynээder yimyyleeşenei samolioooduud Valeenside xeden boombonuudii xajaa. Tyryyşiin medeegei johoor, 30 xyn aluulhan, 150 xyn şarxatahan baina. Xeden olon gernyyd, eneen soo aangliiin posoolьstvo ba fraanciin koonsylьstviin gernyyd gemtehen baina.

***

Valeensi. 16 (TASS). Ysegelder 20 çaasai xirede, faşiistnuudai aviaaca Valeensii dobtoloo. Boombodoxo 7 samolioooduud 90 şaxuu boombo xajaa. Ene samolioooduud bolbo, dalai teehee, faşiistnuudai nege paroxoodhoo niidee geeşexa geze tuvailagdahan baina.

Tyryyşiin medeegei johoor, 33 xyn aluulhan, 60 xyn şarxatahan baina. „Adelaante" gazeeta bolbol şarxatahan zonoi spiiske tolilohon baigaa. Teed, eneen soonь, aangliiin posoolьstviin albaxaagşa Oraas Gernberleen orohon baina. Boombodolgiin yjede, pasaziirnuudtai trambajn vagoon gemtehen baina.

„Gso"gai temdeg abba

Ulaan-Onon. Aimagai ceentr deere komsomooloi ba osooviaxiimai komiteeduudai yysxeleer nyxed Pityşiinova ba Krişkoova gegşedei udaridalgaar „Gso"gai kryzoog emxidxegdebe. Ene kryzoogto 18 basagad xybyyd jabaza xysed noormo ygeed „Gso"gai temdegyydii abba. Gadna, Voroşiilovoi mergen buudagşadai ba „PVXO"-gai temdegyydtei bolxiin tylee beledxeze baina.

Duldargiin gyised bişe dunda hurguuliiin huragşadai dunda komsomool nyxer Gyybovaagai xytelberieer 45 xyn kryzoog emxidxeed, erşemtelgeer xydelmeriee jabuulza baina.

N. Jyndenei

ASTYYRIIIN FROONT

Liillo rajoondo (Lioonhoo zyyn xoixonuur) xadiin xydelmerişen yimyyleeşeniii gedergenь şaxaza suxariuulzal baina. Udaan sag soo dailaldahanai hyyleer, respyyblikiinxin Kosenaal huuriniii ezelebe. Xeden olon buunuud ba seregei xeregselnyydii buliaan abhan baina.

Main 15-da, respyyblikiinxin Loora huurin (Lioonai seektor) teeşe dobtolohoor jabana. Yimyyleeşen jixexen gemtel yzehen baina.

Xariuusalgata redaaktor G. BELЬGAAJEV.

MYNӨӨDER

„PROGREES" KINOODO Xyxiyy xyyged

„EROEN" KINOODO Çydeesnice

Noomer gargagşa Jym. CERENEI Verstaalagşad—D. B. MBAAJEV. BMASSR-ei nhut-azyil-iin tipograafi Ypolglavlii